

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Additio Ad Qvæstiones Selectas in 1. 2. S. Thom. olim impressas

Requesenius, Josephus M.

Romæ, 1675

An transgresso legis sit peccaminosa, etiamsi nulla subdito detur potentia
proxime sufficiens ad faciendum opus lege præscriptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38791

fronte Augustini sectatores, ac discipulos se esse gloriantur. Sed quæ ad constitutum essentialè meriti, ac demeriti requiruntur, discutienda, & confirmanda ex mente Augustini, qua potero breuitate, proponam.

SECTIO I.

An transgressio legis sit peccaminosa, etiamsi nulla in subdito detur potentia proximè sufficiens ad faciendum opus lege præscriptum.

72 **O**pinio affirmans aduersatur tum S. Thomæ quæst. 5. de malo art. 1. vbi proponens sibi hoc argumentum his fere verbis, si Adam non potuisset resistere suggestioni mulieris, non peccasset, nec meruisset pœnam, ergo originali peccato non respondet pœna, quia anima non potest resistere infectioni peccati originalis, sic habet ad 14. si vir non potuisset resistere suggestioni mulieris, sufficienter excusatus fuisset à peccato actuali, quod propria voluntate committitur, & sic

sic anima pueri excusata est à reatu actualis peccati, non autem à reatu originalis, cuius infectionem contrahit per unionem ad carnem, & in 2. dist. 22. art. 4. ad 4. liberum arbitrium, nunquam ita vincitur, vel subicitur passionibus peccati, ut ad peccandum compellatur, quia iam sibi in peccatum non imputaretur, & art. 5. in corp. libertas à coactione, ac necessitate per se, & semper liberum arbitrium comitatur, unde in littera dicitur, quod in omnibus inuenitur, sine qua peccatum imputari non posset, & dist. 25. quæst. 1. art. 2. ad 6. incontinens dicitur vinci à passionibus, non quasi cogentibus, sed vehementer inclinantibus ad aliquid agendum: tum Augustino, ex testimonijs mox adducendis; unde miror Henricum de Noris in Vindicijs Augustinianis cap. 3. §. 6. versu quod autem lex, sic pronunciasse: lex, ut obliget, non debet supponere in operante potentiam proximam ad faciendum opus, quod imperatur, ut est constans Sancti Patris Augustini Doctrina contra Pelagianos.

Sed

73 Sed ad probationes conclu-
 sionis præmitto Angelis, & Adamo
 in statu innocentiae collatum fuisse
 à Deo auxilium proximè sufficiens
 ad perseverandum, quod Augustinus
 appellat *adiutorium sine quo non*, hoc
 est, sine quo non poterant perseve-
 rare si vellent, & cum quo poterant
 perseverare, si vellent. Hoc posito,
 sic arguo primo, si Adam in statu
 innocentiae caruisset auxilio, sine
 quo non (quod Henricus dicto §. 6.
 versu quod *autem lex, & versu duo hic*
possunt difficultatem facere, appellat
 auxilium proximè sufficiens) non
 peccasset, nec cecidisset cum culpa,
 ergo si post peccatum desit homini
 lapso simile auxilium proximè suf-
 ficiens, sine quo non posset exequi
 opus à lege præceptum, non est
 reus culpæ, ac supplicij, si illud non
 exequatur: Antecedens est Sancti
 Doctoris lib. de correptione, & gra-
 tia cap. 11. his verbis; *si hoc adiuto-*
rium Angelo, vel homini, cum primo
facti sunt, defuisset, quoniam non talis
natura facta erat, ut sine diuino adiu-

torio posset manere, si vellet, non utique sua culpa cecidissent, adiutorium quippe defuisset, sine quo manere non possent; Consequentia est euidens, ideò Adam, & Angeli in ea hypothese non peccassent per Augustinum, nec cecidissent cum culpa, quia caruissent adiutorio, sine quo manere non possent, vt fatetur Henricus cap. 4. §. 10. versu expedienda est hic difficultas, ergo in quocunque statu habeat homo similem impotentiam, seu carentiam similis adiutorij, sine quo stare non possit, non cadet cum culpa; Imò hæc adiutorij priuatio potiori iure reddit magis inculpabilem, & excusabilem transgressionem hominis lapsi, quam innocentis, quia ille præter carentiam adiutorij, sine quo manere non potest, communem vtrique, habet insuper infirmitatem; quam non habet innocens, præditus dono integritatis. Et sane si homo, quamuis robustus, non peccaret non eleuando pondus centum librarum, ad cuius eleuationem non sufficerent vires

res

res robustæ, multo magis homo infirmus carens sufficientia simul, ac robore virium, non peccabit ob non eleuatum tale pondus.

74 Urgeo, non est affirmandum, quod Augustinus sibi ipsi contradicat in eodem contextu, at non minus conuinceretur reus contradictionis, si simul affirmaret has duas propositiones contradictorias, vnam, *Adam non cecidisset cum culpa, si caruisset adiutorio, sine quo non posset permanere, seu non cadere, si vellet; alteram, homo lapsus cadit cum culpa carens adiutorio sufficienti ad permanendum, & non cadendum: non minus, inquam, esset reus eiusdem contradictionis, qui diceret, hominem innocentem vinctum catenis non peccare non ambulando, peccare verò, qui eisdem catenis vincitur, in pœnam commissi criminis. Nec sufficit ad vitandam contradictionem, quod subiectum vnius propositionis est homo innocens, alterius verò, est homo lapsus, non sufficit, inquam, quia causa adæquata,*
 cur

cur Adam non caderet cum culpa, non est alia, quam sola impotentia ad non cadendum, quæ æquè reperitur in ea hypothefi in homine innocente, ac lapfo; vnde Auguftinus ad præcludendam Aduerfariorum friuolam euafionem, hanc tradit Euodio regulam vniuerfalem dignofcendi, quando nam transgrefſio etiam hominis lapfi, dicenda fit culpabilis lib. 3. de libero arbitrio cap. 17. *Si laboriofum eſt, ait, omnia mandare memoria, quæ à nobis, tam multa de peccato, & voluntate libera, dicta ſunt, hoc breuiſſimum tene: Quacunque iſta cauſa eſt voluntatis, ſi ei non poteſt reſiſti, ſine peccato ei ceditur, ſi autem poteſt, non ei cedatur, & non peccabitur, quibus verbis docet vniuerſaliter, & abſque vlla limitatione, quod ex quacunque cauſa, non ex aliqua determinata, & ſpeciali, proueniat impotentia ad reſiſtendum, ſine peccato ceditur, & cap. 18. idem confirmat, inquiens, an tanta fallacia eſt (ſubde cupiditatis) vt caueri omnino non poſſit, ſi ita eſt nulla*

pec-

peccata sunt, quis enim peccat in eo, quod nullo modo caueri potest? peccatur autem, caueri igitur potest, per quæ verba ostendit bonam esse hanc illationem; peccatur, ergo potest caueri peccatum: rursus, non potest caueri peccatum, ergo non peccatur, & nullum est peccatum in non cauendo, huic autem axiomati, seu primo principio de essentia libertatis ad peccandum, opponitur contradictoriè hæc propositio aduersarij supra relata, cum peccato transgreditur lex, etiamsi transgrediens non habeat adiutorium, ac vires sufficientes ad non transgrediendum. S. Augustino consentit D. Thom. æquè excusans à peccato hominem lapsum, & innocentem, si in vtrisque non detur potentia sufficiens ad resistendum, vt habet locis citatis quæst. 5. de malo art. 1. ad 1. & in 2. dist. 22. art. 4. ad 4. & art. 5. in corp.

75 Dices cum Henrico, homines ex vna parte per peccatum Adæ amiserunt, ex Augustino, gratiam
suf-

sufficientem ad obseruantiam legis naturalis, & contraxerunt antecedentem necessitatem peccandi, ex altera verò tenentur eam legem seruare, quia ex transgressione primi Parentis, non fuerunt exempti à lege naturæ, ergo obligatio seruandæ legis, vti coniungitur cum impotentia ad illam seruandam, ita etiam cum inobseruantia peccaminosa. Nego antecedens quoad vtramque partem, cuius falsitatem apertè demonstrabo, agens infra de effectibus peccati originalis. Cæterum eo admissio sequeretur euidenter, hominem in ea suppositione non peccare, quemadmodum si à fure tolleret Deus in pœnam furti commisi vsum rationis, subiret quidem dementiæ pœnam, at non peccaret, si in eo flatu committeret nouum furtum ob deperditum vsum rationis, necessarium ad peccandum, seu ad habendam potentiam peccandi, ideoque æque esset ridicula lex lata in subditos dementes, ac in subditos impotentes, cum virobique ratio

im-

impotentia ad seruandam legem, redderet ridiculum Legislatorem, quare recte Augustinus lib. de duabus animabus ait, *reum tenere quemcumq; quia non fecit, quod facere non potuit, summa iniustitia, & insania est,* & lib. 22. contra Faustum cap. 78. *sive iniquitas, siue iniustitia, nisi esset in voluntate, non esset in potestate; porro si in potestate non esset, nulla pœna iusta esset, quod non sapit, nisi qui desipit, & enar. in psal. 56. initio, non imperaret hoc Deus, ut faceremus, si impossibile iudicaret, ut hoc ab homine fieret.* Eadem habet lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione cap. 53. & alibi.

76 Arguo secundo, Augustinus, duo requirit in homine, ut iuste dici possit vituperabilis, ac reus alicuius criminis, si omittat, quod facere debet; nempe voluntatem liberam, & facultatem sufficientem ad operandum, sic enim habet lib. 3. de libero arbitrio cap. 16. *ex eo igitur quod non accepit, nullus reus est, ex eo verò, quod non facit, quod debet, iuste reus est*

F

est

est, debet autem, si accepit voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem; ergo si homini deficiat facultas sufficiens, aut libertas ad utendum, vel non utendum ea facultate sufficienti, non est ex Augustino reus peccati. Urgeo ille debet bene facere ex Augustino, & si non facit, quod debet, iuste reus est, qui nimirum accepit voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem; ergo qui caret sufficienti facultate, non habet debitum, seu obligationem operandi, neque est iuste reus, si non operatur. Hanc eandem doctrinam præmiserat cap. 15. docens hominem non rectè vituperari, non faciendo, quod debet, si non accepit potentiam ad faciendum, defectus, inquit, non esse vituperatione dignus, nisi esset voluntarius; attende enim quæso, utrum rectè vituperes, quod ita est, sicuti esse debuit. Non opinor, sed utique, quod non ita est, ut debuit; nemo autem debet, quod non accepit, & post multa à quo enim accepit posse rectè facere, cum velit, ab eo accepit, ut sit etiam

mi-

miseram, si non fecit, & beatam, si fecerit, aut enim reddit bene utendo, quod accepit, aut reddit amittendo, quo bene uti noluit, unde ibidem consequenter deducit creaturas corruptibiles non esse vituperandas, dum non permanent in esse, quia non habent debitum permanendi, cum non acceperint potestatem ad permanendum: In iis igitur rebus, quæ ideò deficiunt, quia non ultra esse acceperunt, nemo defectum recte vituperat, cum acceptas metas transire non possint.

77 Arguo 3. qui non tenetur aliquid facere, non peccat non faciendo, sed qui non habet potentiam sufficientem ad obseruantiam legis, non tenetur illam seruare, ergo carens potentia sufficienti ad obseruandam legem, non peccat eam non seruando; maior continet radicem, ex qua oritur peccatum, nempe obligationem operandi: minor, probatur; Ideò ex Augustino, nemo tenetur ad facienda miracula, quia non accepit a Deo potestatem gratiæ gratis datæ, per quam patrandæ

sunt miracula; contra verò obligatur ad opera bona, quia accepit gratiam ad benefaciendum, vt habet enarratione in Psal. 130. ad ea verba: *Nec ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me, inquit, quisquis in corpore Christi non potest resuscitare mortuum, non illud querat, sed querat, ne discordet in corpore, quomodo si auris querat videre, discordare potest; nam quod non accepit, non potest facere: & paulò inferius sic concludit, loquens in persona Davidis, quod enim excessit vires meas, non quesivi, non ibi me extendi, nolui ibi magnificari. Hinc sic ulterius vrgeo, in tantum nemo debet quærere miracula, sed quomodo debeat bene operari, & non discordare à corpore Christi per prauas operationes, nec est dignus pœna, ac reprehensione, quod non prophætet, nec vario linguarum genere loquatur, sed quia male operatur, & omittit opera iustitiæ necessaria ad salutem, in quantum illi est collata potestas ad sectanda opera pietatis,*

non

non verò ad effectiōem miraculo-
rum, alioquin vel ad vtrumque, vel
ad neutrum operationis genus obli-
garetur, ob æqualem potentiam, vel
impotentiam, qua de causa rectè in-
tulit Sanctus Doctor, Christum hor-
rari omnes fideles ad operationes
virtutis, non ad suscitationem mor-
tui, quia ad bonas operationes con-
tulit omnibus potestatem, ad alias
verò non omnibus, sed aliquibus, vt
ait lib. 50. Homiliarum Hom. 34.
post medium, *dedit cuidam mortuos
suscitare, alij dedit disputare, omnibus
tamen quid dedit? discite à me, quia
mitis sum, & humilis corde.* Confo-
nat Augustino Sanctus Gregorius
hom. 15. in Ezech. prope finem, vbi
super ea verba Cantic. 4. *collum tuum
sicut turris David, que adificata est cum
propugnaculis, mille clypei pendent ex
ea, eandem diuersitatem agnoscens
in obligatione operandi bene, non
miraculosè, ob virtutem collatam ad
exercitium virtutis, non operis mi-
raculosi, sic scribens, quid Sancto-
rum miracula, nisi nostra propugnacula?*

quia & muniri per ea possumus, & tamen hæc in manu nostri arbitrij non tenemus, nam talia facere non valeamus, clypeus verò in manu est, & defendit, quia virtus patientiæ, virtus misericordiæ, præcedente nos gratia, & in potestate est arbitrij, & à periculo protegit aduersitatis; vnde adeò verum est, obligationem connecti cum potentia ad operandum id, ad quod obligamur, vt ij, quibus Deus dedit gratias gratis datas, tenentur interdum ex officio, & intentione dantis ad earum vsum, si vrgeat Proximorum necessitas, vel maxima Ecclesiæ utilitas, in cuius commodum collatae sunt.

78 Arguo 4. de fide est Deum in suis legibus impossibilia non præcipere, vt definit Trid. sess. 6. cap. 11. nemo à temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce vti debet, Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia, nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis, & adiuvat, vt
pos-

possis, cuius mandata grauia non sunt,
 cuius iugum suauis est, & onus leue:
 & ne videatur alicui definitionem
 non esse vniuersalem, nec extendi
 ad omnes, sed restringi ad solos iu-
 stificatos, subdit Can. 18. Si quis di-
 xerit Dei Præcepta, etiam homini iusti-
 ficato, & sub gratia constituto, esse ad
 obseruandum impossibilia, anathema sit,
 vt per particulam, etiam, declaret in
 ea definitione includi præter homi-
 nem iustificatum, etiam non iustifi-
 catum. tum sic, Præceptum dicitur
 impossibile, vel quia præcipit rem
 chimericam v.g. productionem hir-
 cocerui, vel quia præcipit rem pos-
 sibilem homini non habenti virtu-
 tem productiuam, vt esset præce-
 ptum ei collatum de creatione An-
 geli viribus naturalibus, ergò ni lex
 diuina supponeret, vel non daret
 subdito potentiam proximè sufficien-
 tem ad operandum, diceretur præ-
 cipere aliquid impossibile contra
 decisionem Concilij. Urgeo Deus
 iubet facere, quod possis, & Deus
 iubet facere, quod non possis, sunt

propositiones contradictoriæ, sed Deus ex Concilio non iubet facere, quod non possis, sed iubendo, monet facere, quod possis, ergo supponit collatam potestatem, qua facere aliquid possis, & consequenter iussio non obligat sine potentia existente in eo, cui fit iussio, alioquin iuberet facere, quod non possis, quæ est propositio contradictoria propositioni Tridentini; rursus cum idem Concilium dicit, Deus monet petere, quod non possis, & adiuuat, ut possis, utique non iubet immediatè nisi id, ad quod dat immediatè adiutorium, scilicet, ut possis petere, quidquid est necessarium, ut valeas immediatè exequi, quod prius immediatè non poteras, conferendo novum adiutorium petitum, & imploratum, quo possis immediatè facere, quod antecedenter ad petitionem, & adeptionem talis adiutorij facere non poteras, vnde si non petas, peccas contra præceptum, quia, ex tua culpa, deest facultas, seu auxilium obtinendum per petitionem, quo præ-

præceptum est immediate exequen-
dum. Et fanè cum excusabiles fo-
rent homines, si non obedirent ex
defectu potentia, ideo Deus Deute-
ronom. 30. præclufit peccatoribus
hanc, alioquin fufficientem excusa-
tionem, quam falfo poterant addu-
cere, nimirum, fe non obediiffe
præceptis, quia non poterant, in-
quiens, *mandatum, quod ego præcipio
tibi hodie, non supra te est, neque pro-
cul positum, neque in Cælo fitum, ut
possis dicere, quis nostrum valet ad Cæ-
lum conscendere, ut deferat illud ad
nos, ut audiamus, & opere complea-
mus, hoc est, ut possimus præcepta
executioni mandare, & complere,*
vnde Diuus Basilii oratione in illud
Moyfis, *attende tibi ipsi colum. 3. sic
ait, impium est asserere Præcepta Spi-
ritus sancti impossibilia esse obseruatu,*
& Magister in 2. dist. 36. prope fi-
nem secutus Hieronymi sententiam,
sic habet, *execramur eorum blasphemiam,
qui dicunt impossibile aliquid
homini esse præceptum, & præcepta
Dei non singulis, sed ab omnibus in*

communi posse seruari, hoc est ab aliquibus posse, & ab aliquibus non posse seruari; cæterum quidquid vrigere poterit aduersarius ex necessitate orationis, dicam sect. 4.

79 Dices lex ex Apostolo dicitur mera occasio peccandi ad Rom. 5. lex subintravit, ut abundaret peccatum, & cap. 7. non cognoui peccatum, nisi per legem, sine lege enim peccatum mortuum erat, & peccatum occasione accepta per mandatum, seduxit me, & per illud occidit, & 2. ad Cor. 3. littera occidit, ergo lex prohibens non est connexa cum potentia sufficienti ad illam non transgrediendam, aliter non occideret, nec seduceret, neque per eam abundaret peccatum, ut ait Paulus. Respondeo Apostolum per ea verba nullo pacto docere, promulgationem legis necessitare ad peccatum, cum ad illud tollendum, & arcendum sit instituta, imò, & ad sanctificandum, sed, quod sola de se non dat vires, & sine gratia Redemptoris non est robusta, ac sufficiens ad opera supernaturalia merito-

toria vitæ æternæ, vt recte explicat
 Cornelius in Comment. ad loca ci-
 tata Pauli, & exponit Augustinus
 lib. de gratia, & libero arbitrio cap.
 11. vbi hæc fere habet, *Paulus dicit*
peccatum vires aduersus hominem ac-
cepisse per legem, & eum per manda-
tum, quamuis sanctum, & iustum, &
bonum, tamen occidere, & per bonum
operari mortem, de qua non liberare-
tur, nisi viuificaret spiritus eum, quem
littera occidit, hoc est, lex non dat
per se ipsam vires ad supernaturali-
ter operandum, sed eas habet homo
sufficientes, ac robustas à gratia Spi-
ritus sancti per Christum, & ideo
cap. 12. sic concludit; quotquot ergo
adiuncto solo adiutorio legis sine adiu-
torio gratie confidentes in virtute sua,
suo spiritu aguntur, non sunt filij Dei.
 Vno verbo lex non confert poten-
 tiam, sed legislator nunquam illam
 fert, ac promulgat, nisi in subditis
 detur sufficiens facultas ad illius im-
 pletionem, vt paulo ante monstraui
 ex verbis diuini legislatoris, sic allo-
 quentis subditos Deuteronom. 30.

mandatum quod ego præcipio tibi hodie, non est super te, qua de causa Apostolus non dixit, abundare peccatum ob impotentiam subditi ad legem, & mandatum seruandum, ni contradiceret supremo legislatori contrarium asserenti, sed solummodo, quod lex præbet aliquo modo occasionem mortis, & ruinæ, occidens eos, qui illam voluntariè transgrediuntur, & nolunt ex sua malitia vti viribus à Deo collatis ad eam seruandam, & ità esse intelligendum locum Pauli, patet manifestè ex eo, quod eodem cap. 7. inquit, non quod volo bonum, hoc ago, sed, quod odi malum, facio, ostendit ob impotentiam ad depellendos actus primo primos contra legem, se nullum committere peccatum, vt ex doctrina Tridentini docent Doctores, & mox fusius explicabo, quod sanè non affirmarent, si legis transgressio posset esse peccaminosa sine facultate sufficienti ad eam non transgrediendam.

80 Arguo 5. ideò Apostolus
ad

ad Rom. 7. ait, *non quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi malum, facio*, quia ad actus primo primos præuenientes vsum liberum voluntatis, de quibus ibi sermo est, non habet voluntas potentiam proximè sufficientem ad eos depellendos, vel impediendos, ob cuius potentiæ defectum vnanimis est Doctorum consensus, innixus rationi, ac decisioni Tridentini, huiusmodi actus non esse liberos, sed necessarios, & consequenter, nec peccaminosos, ergo vbi nulla est potentia proximè sufficiens ad non peccandum contra legem, non datur peccatum, alioquin possemus culpam agnoscere in ijs actibus primo primis, quos immunes à culpa agnoscunt Doctores: vnde quia non dicitur quis velle, & operari huiusmodi actus primo primos, quos liberè non elicit, & cum potentia proximè expedita ad oppositum, quemadmodum ob carentiam libertatis, dicitur à Theologis Deus operari in nobis sine nobis sanctas cogitationes, & illustrationes, in-

quan-

quantum sine libero nostro consensu eliciuntur, ut explicui in tractatu de gratia auxiliatrice, idcirco recte subdit Paulus, se illud malum, quod odit, non operari, his verbis, *si autem, quod nolo, illud facio, iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum*, hoc est concupiscentia, orta ex peccato: ex quo sic efficaciter insto, Apostolus ait, non operari malum, nec actus primos ob defectum potestatis liberæ, ergo, neque quis operatur transgressionem legis, ad quam non transgrediendam caret potentia libera, ubi autem non potest quis convinci, ut auctor, & causa operis, nec potest puniri, ac reprehendi, & occidi, cum nemo puniatur per actum, quem non operatur, & per violationem legis, quam dum non potest non violare, non dicitur operari violationem, ut ait Augustinus citatus lib. de duabus naturis, & lib. 22. contra Faustum cap. 18. aliter effet puniendus Paulus propter malum, seu actus primoprimos, quos aperte affirmat non operari.

Ar-

81 Arguo 6. ex duplici capite
docent vnanimiter Auctores, non
imputari hominibus ad peccatum,
aliquas transgressiones, vel quia
fiunt ex ignorantia inuincibili legis
prohibentis, vel quia fiunt cum im-
potentia faciendi oppositum: & pri-
mum caput perpendit luculenter de
more Augustinus lib. de gratia, &
lib. arbitr. cap. 2. initio, reuelauit no-
bis per Scripturas suas sanctas esse in
homine liberum voluntatis arbitrium,
quomodo autem reuelauerit, commemo-
ro vos, (hoc est commonefacio) non
humano eloquio, sed diuino; primum,
quia ipsa diuina Præcepta homini non
prodesse, nisi haberet liberum vo-
luntatis arbitrium, quo ea faciens ad
promissa præmia perueniret, ideò enim
data sunt (hoc est per promulgatio-
nem) ut homo de ignorantia excusa-
tionem non haberet, sicut Dominus di-
cit Ioan. 15. si non venissem, & locu-
tus eis fuisset, peccatum non haberent,
nunc autem excusationem non habent
de peccato suo, hoc est de illo magno,
quod præscitbat eorum futurum, quando
ista

ista dicebat, quo eum fuerant occisuri, & paulò post sic concludit, quomodo dicit inexcusabiles; nisi de illa excusatione, qua solet dicere humana superbia, si scirem, fecissem, ideò non feci, quia nesciui, aut si scirem, facerem, ideò non facio, quia nescio, hæc eis excusatio tollitur, quòdo Præceptum datur, vel scientia non peccandi manifestatur; hoc est, quando Præceptum est datum per manifestationem, & scientia de malo cauendo est reuelata, & cap. 22. non enim quod naturaliter nescit, & naturaliter non potest, hoc animæ deputatur in reatum; ex quo infert infanti non esse culpabilem, ignorantiam, & difficultatem sermonis, & lib. de natura, & gratia, cap. 67. clarius hoc explicans, ait, non tibi deputatur ad culpam, quod inuitus ignoras, sed quòd negligis quærere, quòd ignoras, eadem habet S. Th. in 2. dist. 22. quæst. 2. art. 2. in corp. sed plura de hac re tractaui, loquens de inuoluntario ex ignorantia. Accedo ad secundum caput de impotentia, quæ communi omnium Do-

cto.

etorum suffragio liberat hominem,
 à peccando, qua de causa ægrotus
 decumbens in lecto, non peccat, non
 audiendo Missam die festo ob im-
 potentiam, quam habet accedendi
 ad Ecclesiam, & similiter non obli-
 gatur pauper ex præcepto eleemosy-
 næ ad subueniendum, grauius, vel
 extremè indigenti, quia non habet,
 vnde subueniat; ideoque Augusti-
 nus lib. 3. de lib. arb. cap. 24. propè
 initium, distinguens stultum vitio-
 sum à non vitioso sic fere, ait, *non
 esse sapientem non est vitium hominis
 si nondum accepit, vt posset esse sapiens.*
 Hinc tale elicio argumentum, Do-
 ctiores eodem prorsus modo loquun-
 tur de ignorantia, ac de impotentia,
 quæ tollit ab homine libertatem, seu
 potestatem liberam ad operandum,
 vel non operandum, ergo sicuti non
 peccat cõtra legem, qui legem inuin-
 cibiliter ignorat, ita nec contra eam-
 dem delinquit, qui non habet potesta-
 tem non delinquendi, alioquin vel ex
 vtroq; capite est eximendus, vel non
 eximendus à peccato, vt habet Au-
 gu-

gustinus citatus lib. de duabus nat. lib. 22. contra Faustum cap. 28. lib. 1. de peccat. mer. & remiss. cap. 35. & alibi passim. Cæterum primum caput ignorantiaë reducitur ad caput impotentiaë, quia ideo carentia scientiaë Præcepti reddit inculpabilẽ transgressionem Præcepti, quia homo cõ illa carentia scientiaë est impotens seruare mandatum, quod ignorat, & ideo Aug. l. 3. de lib. arb. c. 18. ait proprie vocatur peccatum, quod libera voluntate, & à sciente committitur?

82 Arguo 7. proferens ex vna parte propositionem Aduersarij, & ex altera propositiones Augustini, & Conciliorum, vt eluceat, quam distet à doctrina Tridentini, & Augustini quicumque talem propositionem profiteretur. Aduersarij ergo propositio hæc est, *transgreditur lex, quamuis non sit in operante potentia proximè sufficiens ad exequendum opus præceptum*: huic verò contradicit primò hæc propositio Augustini lib. 3. de libero arbitrio cap. 16. *quando aliquis non accepit, non est reus, & ille debet*
fa-

facere, & si non facit, reus est, si accepit voluntatem liberam, & sufficientissimam voluntatem. secundo ibidem cap. 17. quaecunque causa est voluntatis, si ei non potest resisti, sine peccato ceditur. tertio enarratione in Psal. 130. quod excessit vires meas, non quaesivi, non ibi me extendi, & ideo noluit, quia, quod non accepit, non potest. quarto, ex lib. 22. contra Faustum si in potestate non esset, nulla pœna iusta esset, concludens, qui non sapit, nisi qui desipit? & de duab. nat. apud D. Thom. quæst. 5. de mal. art. 1. ad 12. reum tenere quemcumque, quia non fecit, quod facere non potuit, summe iniustitia, ac insania est. quinto ex Tridentino sess. 6. cap. 11. Deus monet facere quod possis, & impossibilia non præcipit, cui opponitur contradictorie hæc alia propositio, lex obligat facere, quod non possis. sexto denique ex oraculo diuino Deuteron 30. mandatum, quod præcipio tibi, non supra te est, contradicit aperte huic alteri, mandatum, quod præcipitur, est supra me, ac meas vires.

83 Arguo 8. ratione à priori, vbi non est libertas à necessitate, non est peccatum, sed vbi non est impotentia, seu carentia potentia proxime sufficientis ad legem implendam, non adest libertas, ergo, vbi adest carentia potentia proxime sufficientis, transgressio legis non est peccatum; maior est propositio definita à Pontificibus, ac Tridentino, & ex consensu omnium etiam indoctorum, vt loquitur Augustinus supra laudatus lib. de vera Religione cap. 13. & colligitur ex definitione libertatis, quam expendi in Tractatu de voluntario libero: minor verò probatur, potestas libera, ea dicitur tum ex eius recepta acceptione, quæ est potestas faciendi, & non faciendi, tum ex Augustino lib. de spiritu, & littera cap. 31. *voluntati adiacet facultas faciendi, ita vt hoc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult, facit, si non vult, non facit,* & lib. de gratia, & libero arbitrio cap. 4. eandem acceptionem confirmans, inquit, *nunquid non liberum arbitrium Timothei*

thei

thet exhortatus est Apostolus, dicens, contine te ipsum, & in hac re potestatem voluntatis ostendit, ubi ait, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, hoc est potentiam non quamcunque, sed immunitatem à necessitate, & non à sola coactione, per quam, si velit ea uti, se continet, & si non vult, non se continet, & cap. 5. paulò post initium, sic habet, scriptum est in 2. Paralip. 15. Dominus vobiscum, cum vos estis cum eo, & si quaesieritis eum, inuenietis, si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos, manifestat quidem liberum voluntatis arbitrium, nempe per potentiam quærendi, & non quærendi Deum. Mitto innumera Scripturæ testimonia, inter quæ, illud Ioan. 1. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, cum hæc alibi fusè attulerim, & explicauerim.

84 Arguo ultimo hoc est discrimen inter peccatum originale, & personale, ut illud contrahatur, etiamsi posterus nequeat illud per se ipsum vitare, sed per solum caput,

in

in quo peccat, hoc vero non committatur, nisi ab ipsa persona posset vitari, & non vitetur; ergo est de essentia peccati personalis, ut in peccante detur actualis potentia sufficiens ad illud vitandum. Consequentia est certa: antecedens probatur ratione, & auctoritate D. Tho. assignantis allatum distinctivum in 2. dist. 30. quæst. 1. art. 2. ubi proponens primo loco hanc obiectionem, ex hoc aliquid culpabile, & vituperabile est, si malum sit in potestate eius, quod culpatur, non enim vituperamur, nisi ex his, quæ in nobis sunt, ex 3. eth. sed quod per originem trahitur, non potest esse in voluntate eius, qui illud originabiter trahit, ergo impossibile est, quod aliquid per originem tractum, habeat rationem culpæ, sic respondet. Ad 1. dicendum, peccatum originale, cum non sit vitium personæ, ut persona est, sed quasi per accidens, in quantum persona, habet talem naturam, ideo non oportet, quod sit in potestate huiusmodi personæ hunc defectum habere, vel non habere, sed

• suffi-

sufficit, quod sit in potestate alicuius, qui est in natura illa, quia ex hoc, quod habens aliquam naturam peccauit, natura infecta est, & ideo inficitur in omnibus, qui ab illo naturam trahunt; eadem fere repetit 4. c. G. cap. 52. peccatum, quod ad indiuiduum, seu personam hominis pertinet, non imputatur ad culpam, nisi peccanti, quia personaliter vnus ab alio diuisus est, peccatum vero, quod naturam speciei respicit, sicut plures homines participatione speciei sunt vnus homo; non est inconueniens, quod peccatum ex vno propagetur in alterum, sicut natura ex vno communicatur in alterum; quæ omnia fusè declarat Ferrar. ib. incom. à §. circa primum dictum; iam ex his verbis desumo rationem à priori, ideo persona contrahens defectum originalem, non debet ex D. Tho. habere potentiam illum habendi, vel non habendi, quia (attende ad causalem) hic defectus non est vitium personæ, vt persona est, ergo si peccatum personale est vitium personæ, vt persona est, debet in-

ip-

ipfa persona dari potentia sufficiens ad illud habendum, vel non habendum. hinc recte deduxit idem S. D. pueros esse solummodo capaces peccandi in Adamo, non in se ipsis, quia non habent in se potestatem liberam peccandi, vt ait 4. c. G. cap. 50. num. 1. *in pueris est aliquod peccatum, sed non actuale, quia non habent usum liberi arbitrij, sine quo nihil imputatur homini ad peccatum, & num. 5. non est in pueris actuale, quia carent usu lib. arb. sine quo nullus actus homini in culpam imputatur, & imputaretur, si sufficeret ad peccandum, quod peccasset in Adamo.*

85 Sed obiicit Henricus, non est necessaria ad peccandum potentia proxima, seu proximè sufficiens, sed sufficit remota, quamuis difficulter explicari possit, & ideo silentio potius veneranda, quam explicanda, vt habet cap. 3. §. 6. versu *in primis si verba, vt foris sonant prope finem, in quo autem consistant huiusmodi auxilia remota, non ita facile explicatur, etenim miris modis Deum humanas*
volun-

voluntates ad bonum faciendum mo-
 uere Augustinus lib. 1. ad Bonifacium
 cap. 19. verissimè affirmat, quos modos
 satius est humili silentio venerari, quam
 curiosa disputatione perquirere. Re-
 spondeo hac euasione destrui do-
 ctrinam Augustini, quam ipse Hen-
 ricus defendere, non destruere pro-
 fitetur, nam Augustino asserenti pri-
 mum hominem in natura integra,
 & Angelos casuros sine culpa, si pri-
 uati fuissent adiutorio, sine quo
 non, quod idem Auctor vocat auxi-
 lium proximè sufficiens cap. 3. §. 6.
 versu, duo hic possunt difficultatem
 facere, posset quis respondere, sine
 hoc adiutorio adhuc casuros cum
 culpa, quia haberent potentiam re-
 motam, seu auxilia remota, quæ suf-
 ficiunt ad transgressionem culpabi-
 lem absque vlla potentia proxima,
 seu auxilio proximè sufficienti. Quod
 si negas sufficere in Angelis, ac
 primo homine potentiam remotam,
 sic insto omnis potentia, quæ non est
 proximè sufficiens, & conuertitur
 cum adiutorio sine quo non, reddit

ex Augustino inculpabilem transgressionem Præcepti, ergo homo lapsus habens solam potentiam remotam, nequit transgredi culpabiliter præceptum, & obligari ad illud non transgrediendum. Quare nego antecedens, cuius falsitas clarè manifestatur, tum ex Augustino exigente potentiam proximè sufficientè ad cadendum cum culpa, tum ex Tridentino asserente, Deum iubere, ut quisq; faciat, quod potest, & si non potest petat auxilium, ut faciat, quod nõ poterat sine auxilio, tum denique ex essentia libertatis, quæ in suo conceptu formali hanc potentiam proximam includit. Cæterum si potentiam remotam ad obseruantiam præcepti, admittis in hoc sensu, ut sit remota ad immediatam executionem Præcepti, sed proximè sufficiens ad aliquem actum, quo posito, confert Deus auxilium, seu vires proximas ad exequendum immediatè Præceptum, non dissentio ab hac explicatione, in qua ponitur potestas proximè sufficiens saltem media-

diata, vt pro maiori explicatione
meæ doctrinæ mox subiicio.

SECTIO II.

*An potentia ad legis impletionem de-
beat necessariò esse sufficiens proxi-
mè, an solum remotè.*

86 **P**RO solutione præmitto dupli-
cem dari speciem auxiliij, ac
potentiæ sufficientis, quas optime
declarat Ruitz disp. 39. de Prædest.
sect. 2. num. 1. his verbis; *Aliud est
proximè, & immediatè sufficiens, quod
continet formaliter, & actualiter om-
nes causas, & conditiones ex parte
principij requisitas ad eliciendum a-
ctum, quo immediatè disponimur ad
iustificationem; aliud verò non sufficit
ad salutem, nisi mediatè, ac remotè,
quatenus est immediatè sufficiens ad
eliciendum aliquem actum supernatu-
ralem minus perfectum, ac remotè di-
stantem à iustificatione; quem actum si
peccator eliciat, de congruo merebitur,
& impetrabit vltiora auxilia super-
naturalia, quibus possit elicere perfe-*